

NOSTALGIA | 1947. aastal valmis Estonia teatri laemaal ja Eesti sai kolme tulega valgusfoori

Sel korral meenutame, mida põnevat toimus aastal 1947.

Valmib Estonia teatri laemaal

Suvel saab Estonia teater sõjajärgse taastasmistöö käigus Elmar Kitse, Evald Okase ja Richard Sagritsa ühistööna

suuremõõtmelise laemaali, mis hakkab ehtima teatrisaali lage.

Maal on tellitud oktoobrirevolutsiooni 30. aastapäevaks ja

jagatud temaatiliselt neljaks – Nõukogude armeesse kuulunud

Eesti Laskurkorpuse triumf, põllumajandus, rahva rõõmupidu

ning tööstus ja kalandus. Maal valmis poolteise kuuga. Töötada

tuli 16 meetri kõrgustel tellingutel seistes, nii et kunstnikel oli kael

kange. 91ruutmeetrine ovaalne sfääriline pind tuli munatempera

tehnikas täita sadade figuuridega. Kasutati modelle, aga

kunstnikud maalisid ka üksteist ja panid poseerima estoonlasi.

Nii võib maalilt leida Ants Lauteri, Georg Otsa, Tiit Kuusiku,

Gustav Ernesaksa ja teisi portreid.

Šotlanna leiutab ühekorramähkmed

Šotimaal elav Valerie Hunter Gordon on tüdinud oma kolmanda

lapse mähkmete pesemisest ja hakkab otsima lihtsamat

lahendust. Kui selgub, et ühekorramähkmeid ei olegi veel keegi

leiutanud, teeb ta selle ise teoks. Ta õmbleb köögilaua taga ema

õmblusmasinal esimesed Paddi nime all tuntud mähkmed,

milleks kasutab langevarjunailonit, vatiini ja puuvilla. Abiks on ka

tema sõjaväelasest abikaasa.

Soovijaid on palju ja Valerie muudkui õmbleb. Ta võtab leiutisele

patendi ja kaks aastat hiljem hakkab firma Robinsons mähkmeid

tootma. Esimeseks mähkmereklaami modelliks saab Gordonite

poeg Nigel. Valerie elas 94aastaseks, tal oli kuus last, 19

lapselast ja 17 lapselapselast.

Eesti saab kolme tulega valgusfoori

Mujal maailmas oli elektrivalgusfoor töös juba mitu

aastakümnet. Põhja-Ameerikasse Cleavelandi püstitati esimene

foor 1914. aastal, klassikaline kolmevärviline ja nelja külge

vaatav automaatfoor pandi püsti 1920. aastal Detroitis.

Eestis töötasid algselt punased ja rohelised foorid peamiselt

raudteel – 1930ndatel oli neid Tallinna ümbruse raudteedel

umbes 40. Esimene kolme tulega valgusfoor pannakse aga tööle

ohtuleht.ee

Eesti Draamateater

Estonia teater

Teater

1947. aastal Tallinnas Karja tänava ja Pärnu maantee ristumiskohta draamateatri ette.

[Teater](#) nõuab Eskola vangilaagrist tagasi

[Teater](#) nõuab Eskola vangilaagrist tagasi (Eesti [Teatri-](#) ja [Muusikamuuseum/muis.ee](#))

Näitleja ja laulja Ants Eskola alustas oma näitlejateed 1925. aastal [Estonia teatris](#). See katkes aga ootamatult 1941. aastal, kui ta saadeti Venemaale Solikamski vangilaagrisse. Oma osa selles oli ka ühe tema kaasnäitlejast sõbra pealekaebamisel. Viis aastat laagris oli Eskolale ränk katsumus. Ta haigestus raskelt, kuid paranes. Koju pääseb ta tänu [Estonia teatri](#) peanäitejuhi ametlikule kirjale, mis nõuab teda tagasi kui teatrile vajalikku inimest. Koju jõudes ootab ees aga kurb uudis – naine ja lapsed on jäädavalt Eestist põgenenud. Peagi sureb ka tema isa. Olude sunnil töötab näitleja algul lühikest aega Rakvere teatris, aga 1947. aasta kevadel asub ta taas tööle Estoniasse.

Esimesed meistrivõistlused ratsutamises

Esimesed ratsavõistlused peeti Eestis juba 1921, kui 30 ratsanikku võtsid takistus- ja võidusõidu kõrval muu hulgas mõõtu ka sellistel aladel nagu piigiga torkamine ja mõõgaga raiumine. Ratsaspordi harrastajateks olid siis peamiselt kaitsevägi, Kaitseliit ja politsei.

Esimesed meistrivõistlused ratsutamises leiavad aga aset 1947. aastal Tallinna hipodroomil. Võisteldakse takistussõidus, voltižeerimises, võidusõidus ja terarelva käsitlemises.

Takistussõidus võetakse eraldi mõõtu kõrgema ja raskema klassi sõidus. Meistritiitlid neil aladel võidavad vastavalt Arvi Truupõld ja Evald Nõmm. Lisaks on meistrivõistluste kavas ka koolisõidu demonstratsioon ja naljanumbrid.

Heino Eller tähistab 60 aasta juubelit

Heino Eller tähistab 60 aasta juubelit (Armin Alla/Eesti [Teatri-](#) ja [Muusikamuuseum/muis.ee](#))

7. märtsil 1947 tähistas oma 60. sünnipäeva helilooja ja pedagoog Heino Eller, keda saab nimetada eesti rahvuslikus stiilis instrumentaalmuusika rajajaks. Sirp ja Vasar avaldas tema juubeli auks pooleleheküljelise loo ja kirjutas muu hulgas: „Kui professor Artur Kapi loomingulise isiksuse suurus seisneb selle vallutatavas jõus ja nii vormilises kui ka sisulises monumentaalsuses, siis lisab Heino Eller peene meistrina omalt poolt meie heliloomingu üldpilti värsked ja varjundirohkeid põhitoone, mis rikastavad seda eriti kammerstiili meisterlikkuse

ja üldise sisulise läbimõeldusega.“

Eller sündis Tartus. Muusika saatis teda juba lapsepõlvest peale – isa Jaan valmistas viiuleid ja oli oodatud pillimees külapidudel, ema Annal oli hea lauluhääl. Pere viiest lapsest neli valis muusikutee. Esimesed muusikalised teadmised ja juhatused viulimängus, mis kujunes tema lemmikalaks, sai noor Eller sajandivahetusel Tartus tegutsenud agaralt muusikamehelt Samuel Lindperelt. Suurt mõju avaldas talle ka Rudolf Tobias, kelle õhutusel jätkab Eller õpinguid Peterburi konservatooriumi viuliklassis.

Paraku pidi ta käevigastuse tõttu vahetama eriala ning õppis Peterburi ülikoolis õigusteadust. 1920. aastal lõpetas Eller Peterburi konservatooriumi kompositsiooni erialal. Samal aastal pöördus ta tagasi Eestisse ja asus tööle Tartu Kõrgema Muusikakooli õppejõuna. Tema tõhusa töö tulemusel kujunes Tartus välja n-ö Elleri koolkond. Kaksikümmend aastat hiljem alustas ta õpetajatööd Tallinna Riiklikus Konservatooriumis, kuhu jäi oma elu lõpuni.

Elleri heliloomingu hulka kuulub umbes 300 teost. Tema tuntumate teoste hulgas on orkestriteosed „Kodumaine viis“, „Koit“ ja „Videvik“. Elleri nõudliku õpetajakäe all on muusikaharidust saanud poolsada eriilmelist heliloojat, nende seas Arvo Pärt, Eduard Tubin, Villem Kapp, Jaan Rääts, Alo Põldmäe ja Lepo Sumera. Heino Eller lahkus igavikku 83aastasena 16. juunil 1970. aastal.

Raamat

Vilde meistriteos

„Mäeküla piimamees“, Eduard Vilde
(osta.ee)

Ilukirjandus ja Kunst, 1947

Eduard Vilde sulest on ilmunud toekas kogus väärtraamatuid, aga just „Mäeküla piimameest“ peetakse tema meistriteoseks. Romaani esimene trükk ilmus aastal 1916 ja selle kirjutas Vilde maapaos olles Taanis Kopenhaagenis. Vana mõisnik Kremer on silma peale pannud talumees Prillupi kaunile noorele naisele Marile. Mõisnik lubab täita Prillupi unistuse saada Mäeküla piimameheks. Vastutasuks tahab ta, et Mari tema juures mõisas käiks. Rikkusest pimestatud Prillup sõlmib vanatoiga lepingu, mis ei tee teda aga ei õnnelikuks ega ka rahakaks. Ta mõistab, millega on hakkama saanud ja millest ilma jäänud, aga suur kahju on juba tehtud. Inimhinge ja väärtushinnangutesse

süüvivad teemad on ajatud ja kõnetavad ka tänapäeval.
1965. aastal tõi Vilde meistriteose kinolinale režissöör Leida
Laius. Marit mängis Elle Eha ja Prillupit Jüri Järvet.